

jímiž jsou zpevňovány hráze rybníků, dosti rozšířen (zjistil jsem za svého pobytu nejméně 50 kolonií), na jednom staletém dubu na hrázi Opatovického rybníka silnou kolonii tohoto mravence, jejíž ♀♀ byly nápadné tím, že u většiny byly vyvinuty jen dvě skvrny (na 2. čl. zadečku) u mnohých pak nebylo lze rozeznati pouhým okem skvrn vůbec. Když jsem prohlížel později vzorek této kolonie pod mikroskopem, zjistil jsem, že jde o kolonii sice značně variabilní ve velikosti a intenzitě abdominálních skvrn, že však u žádného jedince nejsou skvrny vyvinuty v té míře, jako u normálního *D. quadripunctatus*. Prohlížené ♀♀ tvořily téměř plynulou řadu různě vyvinutých abdominálních skvrn, z nichž jsem na obrázku zakreslil čtyři jedince, jež představují krajní meze této variability ve studované kolonii (obr. 4a—d). Jedinec na obr. a se blíží velikostí skvrn nejvíce normálnímu *D. quadripunctatus*: má totiž oba páry skvrn zřetelně vyvinuté, přední však jsou poněkud temnější a tedy méně jasné a mimo to oba páry jsou značně menší než u normální formy; jedinec na obr. b má první pár skvrn zcela vymizelý, nezřetelný ani mikroskopickým zvětšením (30—60×), zatím co druhý pár je normálně jasný a velikosti jako u jedince na obr. a; na obr. c jsou vyvinuty oba páry skvrn, ale jsou velmi nejasné a jsou barvy spíše šedobílé až světle šedé a konečně u d skvrny nejsou vůbec patrné pouhým okem; teprve při mikroskopickém zvětšení spatříme na příslušném místě prosvítající světlejší zbarvení, nezřetelně ohraničené. Mezi 20 prohlíženými dělnicemi jsou nejhojněji zastoupeny jedinci blízcí se tvaru b (8) a a (5), méně tvaru d (4) a c (3). U žádného z prohlížených jedinců nebyly však skvrny vyvinuty v té velikosti a barvě jako u normální formy, jak je znázorněna na obr. 1. (a — skvrny normálně vyvinuté, b — minimálně vyvinuté).

Je zřejmo, že tak zřetelně vyhraněná odchylka je samostatnou formou. Proto, když mi letos p. doc. dr. J. Kratochvíl sdělil, že našel na jz. Moravě u Mohelna podobnou kolonii, jejíž jedinci byli z části zcela bez skvrn, z části u nich byly tyto jen nepatrně vyvinuty a zaslal mi laskavě její ukázkou (obr. 2), která se v celku shoduje s exempláři z Košic (obr. 3), neváhal jsem ji popsat jako novou varietu:

Dolichoderus (Hypoclinea) quadripunctatus var. kratochvíli
var. n.

♀. Liší se od typické formy velikostí a intenzitou světlých skvrn na 1. a 2. článku zadečku; tyto jsou šedobílé až šedavé, někdy zcela nezřetelné (na rozdíl od typu, kde jsou jasně žlutobílé) a jsou-li vůbec některé z nich vyvinuty, jsou vždy menší než u typické formy. Mezi ♀♀ téže kolonie jsou sice často značné rozdíly ve velikosti a intenzitě skvrn (obr. 4a—d),